

Aan schaarste geen gebrek!

Wat is de overeenkomst tussen werkers in de jeugdzorg en veel van hun cliënten? Het antwoord: schaarste! Veel hulpverleners zijn overbelast, voor hen is tijd een schaars goed. Veel van de gezinnen die zij helpen zijn arm. Voor hen is geld een schaars goed. Voor beiden geldt: schaarste bepaalt het gedrag en leidt tot tunnelvisie en verkeerde beslissingen.

In het boek 'Schaarste' beschrijven Mullainathan en Shafir uitgebreid wat schaarste in tijd of geld met een mens doet. Schaarste is het gevoel dat je meer nodig hebt dan je kunt opbrengen. Het veroorzaakt een sterke focus op dat ene acute probleem: 'Hoe haal ik de deadline van morgen?' of 'Heb ik vandaag wel eten voor mijn kinderen?' Dat leidt tot tunnelvisie. Je ziet alleen de problemen vooraan in die tunnel en zoekt naar acute oplossingen. Die zijn vaak duur: bijvoorbeeld woekerrente voor kortetermijnleningen. Het gevolg is dat je schaarse middelen niet effectief inzet. Je gaat structureel een stap achterlopen. Door die tunnelvisie negeer je andere problemen: 'De auto moet gerepareerd, maar misschien kan het nog even wachten...' Daardoor word je steeds weer overvallen door nieuwe acute problemen. 'Shit, de auto is nu echt kapot!' of 'Nu ben ik echt te laat met mijn rapportage!'

Negeren leidt tot jongleren

Als je voortdurend teveel ballen in de lucht moet houden heb je alleen maar oog voor die eerste bal die moet vallen. Daarom heb je geen ruimte voor structurele oplossingen. Daarom gaan hulpverleners niet naar de cursus Timemanagement ('Geen tijd voor!'), en arme mensen niet naar de cursus Omgaan met geld ('Ik moet eerst zorgen dat ik vandaag de huur betaal!'). Misschien niet slim, maar wel begrijpelijk.

Schaarste leidt tot overbelasting van de hersenen.

Vergelijk het met een computer, die traag werkt omdat er teveel programma's open staan. Je hebt letterlijk teveel aan je hoofd. De 'belasting van je bandbreedte' maakt dat er minder hersencapaciteit beschikbaar is voor andere functies. Daardoor vermindert je probleemoplossend vermogen. Uit onderzoek blijkt dat je IQ hierdoor zelfs 10-15 punten kan dalen! Waarbij opgemerkt moet worden

We blijven maar doorgaan met rationele interventies die telkenmale stuiten op irrationeel gedrag.

armoede een ingrijpender probleem is, dat meer IQ punten kost dan tijdgebrek. Want van armoede heb je nooit vrij...

Overbelasting

Aan schaarste dus geen gebrek in het werkveld. Maar de kennis hoe daarmee om te gaan wordt zeer gebrekkig toegepast.

Van arme gezinnen wordt het onmogelijke gevraagd. Het lijkt alsof ze niet willen, maar ze kunnen het vaak niet in deze omstandigheden. En een ander zou het in diezelfde omstandigheden ook niet kunnen. Een pedagogische interventie in zo'n gezin sorteert weinig effect. En naar die cursus 'Omgaan met geld' gaan lukt niet. Maar we blijven maar doorgaan met rationele interventies die telkenmale stuiten op het irrationele gedrag, veroorzaakt door schaarste.

Wat volgens mij meer zou helpen: minder hulpverleners en meer bestaanszekerheid. Middels een basisinkomen bijvoorbeeld. Daarom zijn de recent gestarte experimenten in de Participatiewet ook zo belangrijk. Want dan kunnen arme ouders misschien weer 'ademhalen'. Dan kan blijken welke opvoedcapaciteiten ze werkelijk hebben.

En wat betreft de jeugdhulpverleners: structurele overbelasting tast de kwaliteit van het werk ernstig aan en vergroot de kans op calamiteiten. Ontsnappen uit die situatie kan alleen door een burn-out of wisselen van baan. Het hoge verloop en ziekteverzuim in veel organisaties spreken wat dat betreft boekdelen. Een beetje lapwerk helpt niet. De schaarste in tijd moet, net als armoede, structureel aangepakt worden. Door forse vermindering van caseload en administratieve lastendruk. Managers, sta daarvoor! En gemeenten: vraag niet het onmogelijke van gezinnen en hulpverleners. Besef hoe schaarstepatronen werken en handel daarnaar.

Over de auteur

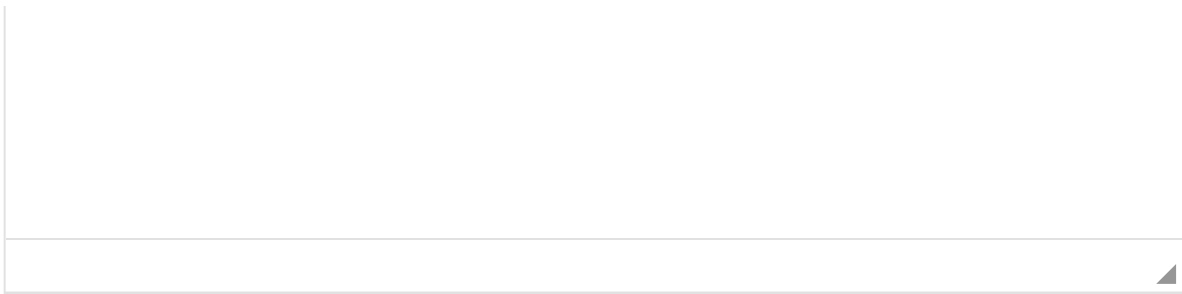

Nic Drion

30 jaar ervaring in de jeugdzorg, o.a. bij de Kindertelefoon, Medisch Kleuterdagverblijf, Bureaus Jeugdzorg, zorgaanbieders, Advies en Meldpunt Kindermishandeling en Nederlands Jeugdinstituut. Momenteel werkzaam als adviseur bij het Expertisecentrum van de William Schrikker Groep.. Daarnaast freelance werkzaam als trainer op het terrein van de Meldcode, kindermishandeling, veiligheidsplanning en oplossingsgericht werken. Expertise: kindermishandeling, huiselijk geweld, Veilig Thuis, jeugdbescherming, familiegroepsplan, Family Finding, Signs of Safety.

Reactie:

Broncode	____	____	____	____	____	____
Stijl	▼	Opmaak	▼	____	____	____

Plaats een reactie

Peer van der Helm
Lector residentiele jeugdzorg

15 augustus 2017

Beste Nic,

Ik denk dat je gelijk hebt, maar dat niemand dat wil zien. Overbelasting van hulpverleners (wie herinnert zich nog de gezinsvoogd van Savannah en hoe is het nu met haar?) en gebrek aan bestaanszekerheid bij gezinnen. Bij Fier (opvang voor slachtoffers van loverboys en eerwraak) zijn ze daarom recentelijk een project 'Armoede en Schulden' begonnen: eerst de basis in orde krijgen.

Er is de afgelopen jaren veel empirische evidentie gevonden voor het model van Deci & Ryan dat de zelfdeterminatietheorie wordt genoemd. Dat gaat er over dat cliënten (en hulpverleners) drie basisbehoeften hebben: verbondenheid, autonomie en competentie.

Cliënten zitten vaak zo vast in regels dat ze zelf geen regelruimte meer hebben (gebrek aan autonomie), ze zonderen zich af (gebrek aan verbondenheid) en ervaren dat anderen de regie over hun leven hebben overgenomen (gebrek aan competentie). Dat gaat niet goed want frustratie van basisbehoeften leidt tot minder motivatie, die dan vanuit de hulpverlening vaak omslaat naar wat Vansteenkiste zo mooi noemt 'moetivatie'. Dat is al helemaal niet helpend.

Bij hulpverleners is het niet anders. Ze moeten zich ook aan van allerlei regels houden hun vrije regelruimte wordt meer en meer beperkt omdat er nergens meer tijd voor is en de rapportageverplichtingen tot in de hemel rijzen. Ik heb zelf bij de Sociale Dienst gewerkt en zie de (toen nog) metersdikke dossiers. Contact met de client wordt een dossier en verwatert, medewerkers voelen zichzelf niet meer competent, niet omdat ze niet competent zijn, maar omdat de werkdruk hun daartoe dwingt en ze niet meer aan hun kerntaak toekomen.

Niet alleen bij de jeugdhulpverlening maar ook elders (gisteren Careyn!) kraakt het in zijn voegen.

Een herwaardering van de kerntaken van de hulpverlening (zorgen voor verbinding, autonomie en competentie) is mi. op zijn plaats.

Mvgr

Peer van der Helm

lector residentiele jeugdzorg Hogeschool Leiden

Nic Drion
Adviseur

15 augustus 2017

Beste Peter,

Dank voor de zinvolle aanvulling!

Groet, Nic Drion

Lambert Speelman
Beleidsmedewerker

16 augustus 2017

"Timemanagement" - hoevaak heb ik niet het werk af, met succes, terwijl de 'time-manager' nog zit te vergaderen ... ?

Hoevaak ... werkt men niet naar 'logische' volgorde, maar op wat het 'eerst' binnenkomt. De prioriteiten worden niet op juiste wijze gesteld ...

Hoevaak ... ben ik niet tegendraads ; ...

'Structurele overbelasting' - omdat ik 'verkeerde' gedachten had: "Ik alleen kan het niet bij het juiste einde hebben, de 'meerderheid' zegt iets anders - ik zit dus fout."

En derhalve kreeg ik met 'structurele overbelasting' te maken, 'verijdt' in het verstand.

Echt? Moet er wanneer je de 50 nadert nog over vergaderen? Laat het maar zien ...

Maar de manager managet het om van het 'toneel' te verdwijnen en verlaat het veld. Heeft iets belangrijkers te doen ...

'Train up a child in the way it should go' is een Engelse uitdrukking - doe het maar voor ... Een 'toonbeeld' ... maar met valse overleggingen in 'ons' hart houden wij onszelf voor verontschuldigd te zijn.

Oplossingsgericht zat er al jong in, op mijn 15de liet ik het zien! Maar dat vonden de 'oudsten' niet gepast - om de spiegel voorgehouden te worden!

Hoevaak gebeurt het niet dat een kind het licht eruit wordt geslagen (als het met praten niet gaat).

"de kennis hoe daarmee om te gaan wordt zeer gebrekkig toegepast" - Tot nu toe wel, toch zie ik daar verandering inkomen indien iemand zijn nek uitsteekt en leidend is - vaak ook 'lijdend' voorwerp. De 'reden' om het dan maar te laten ...

In het studieboek 'Grondbeginselen der sociologie' komt naar voren dat de mens voor zijn (voort) bestaan afhankelijk is van leerprocessen. Iedere generatie moet alles opnieuw leren.

Wanneer een samenleving verandert (kantelt) dan ondervinden hulpverleners daar doorgaans als eerste 'de lasten' van en voelen zich ook 'gehinderd'. De mens werkt verandering (het onbekende) van nature tegen. Iemand zijn ooit eens 'opportunity looks like work and is dressed in overalls'. - *kansen zien eruit als werk en is gekleed in overalls ...*

Onze levensbeschouwing en de vermeende zekerheid blijkt plots totaal anders te zijn hetgeen een innerlijke (geestelijke) strijd met zich meebrengt. 'Referentiekaders'

Een invalshoek van waaruit wij denken (kijken) en ook handelen (of nalaten). 'Teamprocessen'

Het heeft tijd nodig om te groeien en tot ontwikkeling te komen ... dit verschilt per individu en is ook afhankelijk van de economische situatie en 'politieke' stabiliteit (of gebrek hieraan) - de persoonlijke ontwikkeling (groei/verandering) kan niet aan tijd (*vast*)binden.

(Gevoel van) 'Druk' van *hogerhand* ontwricht de samenleving, misvormd het sociaal gedrag en de gezonde omgang en werkt door binnen de gehele samenleving m.b.t. de sociale en geestelijke ontwikkeling.

Mvgr,

Lambert